



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Homiliae Catholicae De Sacris Arcanis Deiparæ Mariæ Et Iosephi

Cum quadruplici Indice

Cartagena, Juan de

Coloniae Agrippinae, 1613

Homilia Quarta. In gratiam Mariani ortus multiplici eruditione de Deipara Virgine explicantur verba illa Isaiaë: Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51414](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51414)

tionem adueniat. Vnde licet exercitus hostibus terribilis sit, captiuus tamen alacer valde, ac pergratus existit; cum igitur vniuersus Orbis sub misera Sathanæ seruitute iaceret, non potuit non vehementer gaudere felici ortu beatæ Virginis, quæ Demonibus terribilior esse perhibetur, quam omnia Angelorum agmina in vnum congregata. Nam præterquam à principio Dominus dixerat: illâ Dæmonis caput contrituram: ipsa conteret caput tuum; propheticum illud Balaam vaticinium satis idipsum cõmonstrauit: *Oritur stella ex Iacob, & consurget virga de Israel, & percutiet duces Moab, & vallabit omnes filios Seth, & erit Idumæa possessio eius.* Per hanc stellam Mariam intelligo, quæ maris stella interpretatur, filiam quidem Iacob; quia ex eius genere orta; & quia sicut Iacob luctator fuit, & supplantator Esau, ita Maria, tanquam legitima eius heres, fortissimâ luctatricem aduersus Dæmones semper se exhibuit, aded, vt illi deuicti, ac in seruitutem redacti, velut vilia mancipia virgis ab ea vapulaerint: *consurget virga de Israel, & percutiet Duces Moab.* Nec abhorret ab hac intelligentia vocasse illâ, stellam; cum nullum armorum genus ad profligendas tenebras luce fortius, & potentius excogitari possit, iuxta illud D Pauli: *Abijcimus opera tenebrarum, & induamur arma lucis.* Deinde aliter: Sponsus volens spiritusalem Virginis pulchritudinem describere, comparauit illam auroræ; lunæ, & soli, quia hæc singulari decore, ac mira pulchritudine sunt conspicua; prosequens autem idipsum, cum castrorum acie benè ordinata illam componit, quia reuera nihil aspectu pulchrius, quàm militum exercitus rectè dispositus, ac fortissimis, & fulgentissimis armis præmunitus, & discretis verbis clamauit. Propheta Balaham, cum videns populum Israel in varias Tribus ordinatè diuisum, & in tentoriis commorantem, in hæc verba prorupit: *quàm pulchra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Israel.* Atq; hinc foeminas admonitas esse:

Genes. 3.

Numer. 24.

Genes. 32.

Num. 24.

Ad Rom. 13.

Num. 24.

velim, vt instar castrorum aciei benè ordinatæ cum pulchritudine terribilitatem coniungant, ita, vt quanto pulchriores, tanto viris earum castitatem oppugnantibus terribiliores se exhibeant, sponfam in hoc imitantes, de qua sponsus dixit: *quid videbis in Summitate, nisi choros castrorum?* ecce laudat illam, quod non demulceret, sed terret insectantes illam, ac seruitute sua in fugam eos conuerteret, ne quidquam diuinam maiestatem offenderet; cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum: Amen.

HOMILIA IV.

In gratiam Mariam ortus multiplici eruditione de Deipara Virgine explicantur verba illa Isaia: *Egredietur virga de radice Iesse, & flos de radice eius ascendet.*



VA MVIS grauissimi quidam Ecclesiæ Patres, Hilarius, Clemens Alexandrinus, Cyrillus, & Basilius, omnia hæc Isaia verba de solo Christo interpretentur; at aliorum prætorum Patrum expositionem, & intelligentiam secutus, Hieronymi, Augustini, Ambrosii, Leonis, Ruperti, Bernardi, & Tertulliani illa apud satis expono de Matre simul, & filio, aut, vt sub metaphora virgæ; Mater, sub nomine vero floris, filius intelligatur; sic enim loquitur Diuus Ambrosius: *Radix, familia Iudeorum, virga Maria, flos Maria, Christus, eisdem que verbis vtuntur præcitati Patres, quorum expositionem probat Ecclesia Catholica, dum canit: virga Iesse floruit, virgo Deum, & hominem genuit.* Et quidem in sacra Scriptura per plures virgas repetio, quæ dum B Virginem adumbrant, intelligentiam hanc mirificè astruunt: inter hæc insignis fuit virga Aaronica, de qua sacra narrat Numerorum historia, quod cum disceptatio orta esset de dignitate

Isaie 11.
Hilarius in
psalm. 2.
Clem. Alex.
lib. 1. Pedo.
cap. 7.
Cyrill. In
Isaie 11.
Basilius ibid.
Hieron. in
c. 11. Isaia.
August. lib. 2.
de symb. ad
Catech. c. 4.
& serm. de
de bened.
Patri. c. 4.
& lib. 2. de
Spiritu S. c. 1.
Leo ser. 4.
de Nativitate
Bernard.
ser. 2. super
Missus est.
Rupert. lib. 2.
in Isaie c. 6.
& lib. 11. de
vitiis. verb.
cap. 22.
Tertull. lib. 4.
baccæ.

Marcion. 6.
1. & lib. cō-
tra Iudeos
cap. 9.
Eccles. Ca-
pit. Num.
17.

facerdotali obtinenda, quibusdam vsur-
pare volentibus, iussit Deus singulos af-
ferre virgas, & cui⁹ virga germinasset, il-
le in sacerdotalem dignitatem diuinitus
electus haberetur. Contigit, vt Aaronis
virga germinaret, & turgentibus gem-
mis emitteret flores, qui foliis dilatatus
in amygdalas tandem sunt deformati.
Ex duplici capite virga hæc beatam Vir-
ginem præfigurabat, tum, quia sicut vir-
ga florem suum producit absque aliqua
sua diuisione, aut scissione, ita B. Virgo
absque Virginitatis suæ integritatis viola-
tione suauissimum illum florem Chris-
tium Dominum genuerunt; D. Bernardus
dicente scim. 2. super Missus: nec virgæ
vivorem floris ledit emissio, nec
Virginis pudorem sacri partus editio: tum
quia teste Picio Valeriano, arbor amy-
gdalina symbolum fuit castitatis, & cō-
tinentiæ apud antiquos, & inter omnes
arbores hoc habet peculiare, quod prima
omnium emittit flores; quod non obscu-
rè prænotauit Mariam omnium castissi-
mam primam inter omnes emisisse votum
virginitatis, vt ex D. Bartholomæo
Apostolo, refert Abdias, in vita illius.
Sed & aliud singulare arcanum latet in
eo, quod virga illa amygdalina esset.
Fuit olim oppidum quoddam nomine
Luza, quod secundum D. Hieronymū
lib. de nominibus hebraicis: amygdalum,
significat; hoc tamen nomen Iacob Pa-
triarcha mutauit, nuncupans illud bethel,
quod domus Dei interpretatur; viderat e-
nim ibi scalam stantem super terram, &
eacumine suo cælum tangentem, & Do-
minum innixum scalæ; nec illic esse al-
liud, nisi domum Dei, & portam cæli;
Ecce ergo hodie nascitur amygdalus, ex-
istit Luza, post paucos annos futura Be-
thel, hoc est, domus Dei, in qua plenitu-
do diuinitatis corporaliter habitabit.
Scio de illa Bethel dictum esse: Ieroboam
vitulum in eam immittentem, Idolola-
triæ sedem fecisse, ob idque nuncupa-
tam fuisse; *Bethuon*: at hæc est mira ex-
cellentia huius sacræ, & mysticæ Bethel,

quod nunquam in Bethauen migratura
sit; semper erit ab omni peccato alic-
na, nullus vnquam in ea erit locus vituli
Ieroboam: Tum deinde, quod sicut a-
mygdalus, quasi quoddam Euangelico-
munere fungens, bonæ spei nos plenos
facit; etenim constat ex eius prouentu,
totius anni copiam præsumi, Poeta can-
nente:

*Contemplator item, cum se nux plurima-
silus*

*Induet in florem; & ramos curuabit olen-
tes;*

*Si superant fetus, pariter frumenta se-
quentur.*

*Magnaque cum magno veniet tritura ca-
lore.*

Ita mystica hæc virga amygdalina re-
cens orta spiritualium frugum largita-
tem, ac diuinorum charismatum copiam
pollicetur, cum ex ea producendus sit
Christus Dominus, bonorum omnium
scaturigo, qui amygdali fructui permis-
sibilis est, vt eleganter prosequitur D. Augu-
stinus: cum enim comparasset Deipara-
ram Mariam virgæ Aaronicæ, dixit:
*Virga ecce protulit, quod ante non habuit, non
defossa sarculo, non animata succo, non fecun-
data seminario, & tamen, cum illic deessent
vniuersa iura nature, protulit virga, quod
nec femine suscipere potuit, nec radice. Virga illa
Aaron, Virgo Maria fuit; post hæc coniuu-
subiungit: Quod ergo virga illa nucez nobis
produxit, imago Domini corporis fuit; nux
enim vna habet in suo corpore, substantiæ v-
nionem, corium, testam, & nucleum. In corio,
cavo, intesta ossa, in nucleo interior anima
comparatur; hæc ille.* Itaque sicut olim
quædam arbores infelices habebantur,
vt tradit Plinius: tales, salix, Betulla, &
ylmus infortunatæ erant (serui enim do-
minorum sauentium iussu virgis vl-
meis corripiebantur) Magistratum vir-
gas Betulla suppeditabat; si tales deerant,
vicem illarum salignæ virgæ supplebant,
vt ex Prudentio de Romano mar. vte o-
stendit hymnus: salix autem symbolum
erat sterilitatis, eod, quod à se semen infe-
cundum

D. Aug. loc.
præcit.

Num. 17.

Plin. lib. 6:
natur. hist.
c. 16. & lib.
24. c. 9.

cundum est, vel, quod vt Porphyrius in Homerum affectu) salicis semen vino propinatam fertilitatem inducat. Aliz arbores apud eosdem antiquos, felices, & fortunatae natae censebantur, vt Platanus, Cedrus, Cyparissus, Laurus, Ohua, Palma, Vitis, vnde ex frondibus quarundam illarum coronas texebant ad redimenda triumphantium capita. ad hunc fecerunt arborum numerum aggreganda venit Amygdalus, cum reuera reliquas omnes multis nominibus praecellar. nam si fructum queras gignit vtilissimum, atque suauissimum; si celeritatem amas, non differt, statim ante omne efflorescit, si diurnitatem desideras, durat nucleus in plures etiam annos; si delectat arboris venetas, & gratia, profert pulchros flores aspectu valde gratos, si constantiam beneficentiae laudas, postrema certe inter omnes arbores foliis spoliatur, gratem ferens diuissimam, saluo frondium vitore. Quae omnia cum apud satis beatam Virginem conuenire competum sit, ipsa enim praeclearum adeo fructum produxit, vt aeterni Patris secunditas praecelatiorem non produxerit; pulchrum etiam adeo, vt solus eius intuitus beatos intuentes reddat: ipsa tamen celeritate florem virginis emisit, vt Dauid diceret: *adducentur virgines post eam*; ipsa adeo constans, vt velut in mobili columna a patibulo Crucis non diuerterit, Ioanne dicente: *stabat iuxta Crucem Iesu Mater eius*. Ac tandem, cum ipsa ortu suo, vbertatis caelestium bonorum, qua Ecclesia vniuersa secundata erat, certum prognosticum esset, merito per amygdalinam virgam designatur.

Psalm. 44.

Isaia. 19.

Exod. c. 4. vsq; ad c. 17.

Multa praecleara commemorat sacra Scriptura lib. Exodi, operatum fuisse Moysen per virgam hanc Aaronicam, inter qua illud valde memorabile fuit, quod Pharaonem, & Aegyptios eius in mari submersit, gloriosam Israelitis de hostibus suis victoriam conferens; vnde intelligetis difficilem locum Canticorum praesenti argumento, in quo virgae Vir-

ginem comparamus, accommodatissimum: *Equitatu meo in curribus Pharaonis assilauit omnia mea*. ad huius loci germanam intelligentiam, praesupponere oportet, quod cum Pharaeo, multis Aegyptiis illum stipantibus, persequeretur filios Israel, proximo illis ad mare rubrum, Moyses aquas illius virga tangens, viam aperuit, per quam sicco pede filii Israel pertransire possent, ac hostium vanam spem illos occidendi deluderent. Immo, si credimus Origeni, qui ex antiquissima traditione illud acceperit affirmat, duodecim vias per mare rubrum aperuit, vt singulae tribus, quae duodecim erant, per duodecim vias commodius, ac breuius peruaderent, quod quidem non obscure mihi videtur dixisse Dauidem, dum cecinit: *Qui diuisit mare rubrum in diuisiones*, non ait, diuisionem, sed diuisiones, vt significaret, non vniam, sed plures vias apertas tunc fuisse: & quod mirabile etiam est, & obseruatione dignissimum, quod viae illae floribus constatae instar amoenissimi prati repente comparuerunt, vt non solum ad fugiendos hostes, sed ad voluptatem capellendam inseruirent non est hoc commentum nostrum, cum id non obscure nobis testentur verba illa libri Sapientiae, vbi Salomon varios fauores commemorat, quibus Deus populum Israeliticum profecutus fuerat, ait: *In mari rubro via sine impedimento, & campus germinans de profundo vinitio, per quem omnis natio transiit, quae tegebatur tua manu, videntes tua mirabilia & monstra*. Postea autem Aegyptii ira perciti, easdem maris rubri vias ingredientibus, aquis, quae diuisae fuerant, in vnum confluentibus, fluctibus earum submersi, repentina morte multati fuerunt. ad hanc ergo historiam alludens, comparat beatam Virginem equitatu suo, victoriam reportanti contra curru Pharaonis sed hinc emergit difficultas huius loci: nam Israelitae, pedites egressi sunt de Aegypto, suppellectilem suam supra dorsa portantes, non erant equorum

Can. 2.

Orig. hom. in Exod.

Psalm. 135.

Isa. 19.

Exod. 16.

multitudine, atque armorum copia praemuniti, quis ergo erat equitatus iste ex parte populi israelitici? Respondet ingeniose satis Rupertus super caput primum Canticorum: equitatum hunc fuisse potentissimam illam Moysis virgam, cuius mirabili virtute populus Dei instar fortissimi, ac munitissimi equestris exercitus, hostes prostravit, atque inuicem, gloriosamque de illis reportavit victoriam. Verba Ruperti, haec sunt: *Quisnam fuit ille meus equitatus in curribus Pharaonis, vel quomodo in curribus Pharaonis? magnam, & mirum spectaculum respicienti inde currus Pharaonis, hinc equitatum meum. Currus namque Pharaonis valde multi ferro armati plerique etiam auro, vel argento insigniti fuerunt; equitatus autem meus, virga una fuit, virga Moysi, & Aaron. haec ille. Sed quomodo (inquit) virga inanimata equitabat, quomodo contra superbos Pharaonis currus militabat? Respondeo hoc modo equitasse, & militasse, quia versa in colubrum, deuorauit virgas Magorum; percutiens aquas fluminis, illas vertit in sanguinem; extensa super riuos ad paludes, eduxit pondè infinitas ranas; quatens puluerem, fecit cyniphes, homines, & iumenta pungentes, petire; muscas insuper, quibus domos, & rura impleuit: fecit deinde, vt morentur omnia animantia Aegyptiorum, & in hominibus exorta sunt vulnera vesicarum turgentium. quid plura? equitauit, atque viriliter pugnavit, virga illa, cum extensa in caelum, tonitrua eduxit, & grandinem mixtum igni, ac fulgura super terram Aegypti cadentia; deinde extensa super terram, ascendere fecit locustam, & deuorauit omnem herbam, quae residua fuerat grandini; fecit rursus, vt teoebrae densissimae vniuersam Aegypti terram occuparent, ac nouissimè deuata super mare diuisit aquas, & viam floribus stratam aperuit, vt filii israel securi, ac lactabundi eam peruaderent; iterumque reducta super mare, operuit aquis currus, & equites Aegyptiorum. Rectè ergo*

(inquit Rupertus) virga talis dicitur equitatus Domini, quae contra tot currus, & equites Pharaonis sola suffecit, & victoriam peregit. In hoc ergo sponsum assimilat Virginem equitatu suo, quod sicut virga illa virgas maleficorum, & Incantatorum deuorauit, & omnem superbiam Aegyptiacam contriuit; necnon etiam germinauit, fronduit, floruit, non plantata, non succo terrae humectata, sed virtute caelesti super usum naturae prouecta; sic Beata Virgo cunctam prauitatem haeticam interemit, superbiam Diaboli deiecit ortu suo sancta, conceptu florida, partu fructifera, ac Virgo semper incorrupta manens; quibus Deiparam Mariam de tribus infelissimis hostibus, Diabolo, Mundo, & Carne celebrem victoriae palmam reportasse, nemo est, qui non videat. Timeat ergo hanc virgam caro, expauescat mundus, contremiscat Lucifer; sed, & pauca, atque metu tabescant scelerati homines diuinae legis prauaricatores, praecipue tamen turpissimis libidinis laqueis irretiti; hos enim castissima Virgo, instar Mosaycae illius virgae, quae Magorum virgas deuorauit, perdet, atque colimet. Mater quidem dilectionis est, non diffiteor, sed nonne simul & timoris? dilectionis bonis, timoris malis; non virga tantum consolationis est: *Virga tua, & baculus tuus, ipsa me consolata sunt, verum etiam est virga irae, & virga furoris improbis, qui dilectione repudiata Deum per poenitentiam placare non student: his mater est iustissimi timoris, & supplicii: Reges eos in virga ferrea; in cuius figura olim Ieremias vidit virgam vigilantem, quae beatam Virginem adumbrabat, & post illam vidit, & extimuit, ollam succensam, & vt haec praecedentibus consonent, IXX Interpretes, & Theodotion, dicunt illam fuisse amygdalinam, seu nucem; instar Aaronicæ virgae, cur autè primo nucem, cur vigilantem, cur ollam postea vidit succensam? non mecum, sed D. August. responsionem audiamus, sermo-*

D. Rupert.

Psalm. 120.

Psalm. 2.
Ierem.LXX. Interp.
Theodor.Rupert. in c.
1. Cant.Exod. 4. 7. 8
9. 14. 10. 14.

D. Aug.

sermone 98. de tempore, ubi ait: *Virga, & mors ponitur ante faciem nostram; & vita quidem Christus in sacramento unctus, mors autem Diabolus in figuram olivae succensa; si ergo peccaveris, porcionem tuam ponas tam olivae succensa, si autem iuste egeris, effusietur portio tua in virgam nectam.* haec D. Augustinus. Sed, & respondeat D. Ambrosius

D. Amb. in Psal. 19.

in Psalmum 19. dicens: *quoniam qui baculo non corrigitur, mittitur in ollam, ut ardeat, & tabescat, ideo ad Prophetam Ezechielem dicitur, accipite tibi sataginem, & accipies iniquitates domus Israel, & consummabis, & tabescent in suis iniquitatibus.* itaque beata Virgo per omnia Christum imitans, sicut ipse mors est malis, vita bonis, ita, & ipsa probis, & poenitentibus est pia Mater; impiis vero, & impoenitentibus, crudelis nouerca. Atque hinc est, antiquum serpentem, nihil praeter Christum, magis expauescere, quam mysticam haec virgam, quae caput eius contriuit, Isaiam attestante: *panescit Assir virga percussus;* à quibus verbis non dissonant illa alia Iobi: *In oculis eius, quasi hamo capiet eum;*

Isai. 30.

Iob. 40.

fuit enim beata Virgo virga, ex qua pendit esca carnis Christi, sub qua latebat hamus diuinitatis, quo captus fuit antiquus ille Leuiathan, humani generis infestissimus hostis, ut eleganter his verbis prosequitur Petrus Damianus: *Cum in eo serpens iste per manus persequentium, escam corporis momordit, diuinitatis illum aculeus perforauit.* Prins vero eum in miraculis Dei cognouerat, se de cognitione ad dubitationem cecidit, quando hunc passibilem vidit, quasi hamus ergo fauces diglutientis tenuit, dum in illo esca carnis apparuit, quam deuorator appeteret, & diuinitas passionis tempore latuit, quae necaret. In hamo eius Incarnationis captus est: quia dum in illo appetijt escam corporis, transfixus est iaculo diuinitatis. Ibi quippe inerat humanitas, quae ad se deuoratorē dueret; ibi iuinitas, quae perforaret; ibi aperta infirmitas, quae prouocaret; ibi occulta virtus, quae raptoris fauces transfigeret; in hamo igitur captus est, quia inde interiijt, unde momordit, & quos inire tenebat, mortales

Pet. Dam. serm. 30. de Nat. alias Hom. 47.

perdidit, quia eum, in quo ius non habuit mortis, appetere in morte praesumpsit. Sed, & aliter etiam video Deum non captum ab hac mystica virga, Iob. dicitur: *Non illudes ei, quasi auis, tolent quidem aues hoc artificio capi: nungitur virga visco, cui, si auis insideat, tenaci visci virtute comprehensa manet; non dissimiliter Deum, quem sub metaphora auis, apte intelligi docuit Christus Dominus, in parabolis seminis, volucrum caeli illum appellans, captus fuit ab hac mystica virga, quae per desponsationis vinculum, velut visco coniuncta Iosepho, Diabolum fefellit, ne eius virginitatem aduercere; vt D. Ambrosius docuit his verbis Ambrosius: *Vt virginitas Mariae falleret Principem mundi, qui, cum desponsatam ceruicem virgo, partem non potuit habere suspectum.**

perdidit, quia eum, in quo ius non habuit mortis, appetere in morte praesumpsit. Sed, & aliter etiam video Deum non captum ab hac mystica virga, Iob. dicitur: *Non illudes ei, quasi auis, tolent quidem aues hoc artificio capi: nungitur virga visco, cui, si auis insideat, tenaci visci virtute comprehensa manet; non dissimiliter Deum, quem sub metaphora auis, apte intelligi docuit Christus Dominus, in parabolis seminis, volucrum caeli illum appellans, captus fuit ab hac mystica virga, quae per desponsationis vinculum, velut visco coniuncta Iosepho, Diabolum fefellit, ne eius virginitatem aduercere; vt D. Ambrosius docuit his verbis Ambrosius: *Vt virginitas Mariae falleret Principem mundi, qui, cum desponsatam ceruicem virgo, partem non potuit habere suspectum.**

Ceterum; iam virgas alias beatam Virginem adumbrantes, breuiter percurramus, & ad florem ex hac virga sacra exortum accedamus. Arbitror, virgam illam, quam Iacob iam iam moribundus in modum sceptri adorauit, cuius meminit D. Paulus Epistola ad Hebraeos, dicens: *fide Iacob moriens, singulos filiorum Ioseph benedixit, & adorauit fastigium virgae eius;* sic enim legit nostra Vulgata, sic etiam verterunt septuaginta Interpretes, sic etiam translulerunt ex graecis Patribus, Chrysostomus, Theodoretus, Theophylactus, Oecumenius, Phorius, Geghen-tius; ex latinis vero, Anselmus, Primasius, Aymon, Eucherius, & Hugo Victorinus, quodque caput est in hanc sententiam, laudauit Synodus generalis lectionem hanc in Epistola Pontificis Adriani. Cōueniunt omnes patres, virgam illam, cuius fastigium adorauit Iacob, virgam esse Iosephi filii sui, quam, tanquam pro-Rex Aegypti, velut regium sceptrum in manu ferebat; quae propterea apte Virginitatem praefigurabat, quae virga erat Iosephi, cui in coniugem fuerat data, fastigium huius virgae, Christus Dominus erat, Iacob ergo prauidens in spiritu lesurae hanc Iesum ex virga Mariae

nasciturum, honoravit virgam cum fa-
 stigio. Præfiguravit etiam eandem Vir-
 ginem virga aurea Assueri, quam exten-
 debat in signum clementiæ; & per vir-
 gam Ionathæ, quæ melle respersa, prin-
 cipis famem mitigavit, ac robustiorem
 reddidit; necnon per virgam illam, quam
 vidit Ioannes, *qua mensurabantur Tem-
 plum Dei, & altare, & adorantes in eo*, ac
 tandem per virgam Zachariæ, quam, *de-
 corem* vocavit; est enim B. Virgo, velut
 virga Assueri, quæ dum ad nos per pieta-
 tem suam extendit, ad Asserum, beatitu-
 dinem significantem, nos introducit; in
 cuius figura legimus, Bersabæam impe-
 trasse apud Regem filio suo Salomoni
 regnum; & sicut olim prætores solebant
 virga leuiter percutere seruos super capi-
 ta, quando volebant eos libertate dona-
 re, iuxta modum, quem refert Gloss in *h.*
multi, & in verbo: *Vindicta*, Institit de li-
 bertinis: sic, cum Christus cor nostrum
 suauiter percutit virga deuotionis Ma-
 riæ, liberos nos facit à seruitute Diaboli,
 ac speciali amoris vinculo nos secum
 coniungit: fuit etiam velut virga Ionathæ,
 dulcissimum fauam carnis Christi nobis
 porrigens, quo alimur, & nutrimur, & ad
 pugnam fortiores, & robustiores reddi-
 mur. Est insuper, velut virga mensurans
 omnes fideles; ad triplicem enim classem
 omnes illi reducuntur; ad virgines, ad
 continentes post naufragium virginita-
 tis amissæ, & ad vxoratos. Hi omnes, si
 velint, ad normam, & mensuram Maria-
 nam se aptare, & per eius actiones vitam
 suam regulare, maximum in dies virtutis
 incrementum suscipient: vnde D. Am-
 brof. ait: *Sit vobis, tanquam in imagine
 descripta virginitas, viraque beata Mariæ, de
 qua, velut à speculo resurgit species castitatis,
 & forma virtutis; hinc sumatis, licet, exem-
 pla virtutis, vbi, tanquam in exemplari, ma-
 gisteria expressa probitatis, quid corrigere,
 quid effugere, quid tenere debeatis, ostendunt.*
 hæc ille. Denique per virgam Zachariæ
 aptè Virgo præfiguratur; sic enim ille ait:
Assumpsit michi domus virgus, & vocauit,

*decorem, aliam, funiculum; virga, quæ fu-
 niculus nuncupabatur, Eam prænotaba-
 bat, quæ funibus peccatorum nos con-
 strinxit; virga verò quam appellauit, de-
 corem, B. Virginem significabat; decoram
 quidem in sua conceptione, decoram in
 ortu; sed & magis decoram in germina-
 tione floris, & fructus: sicut enim virga
 tunc pulchrior, & omnium oculis gra-
 tior apparet, cum floribus, & fructibus
 ornatur, ita tunc venusta magis, ac deco-
 ra mistica hæc virga extitit, cum flos de
 radice eius ascendit, & velut ab arboris
 virga Iesus benedictus, fructus ventris e-
 ius ab illa pendeat.*

His adnectamus varias conditiones
 virgæ, variosque virgarum vsus, & mu-
 nera, ex quibus nuper exortæ Virginis
 excellentia non parum illustrabitur. In-
 ter virgas quædam rectæ, aliæ obliquæ, &
 extortæ nascuntur; Omnes quidem sumus
 virgæ ex illa prima arbore, quam Deus à
 principio creauit, primo scilicet parente
 pullulantes, sed nos peccati originalis
 obliquitate extorti concipimur, & nasci-
 mur, at B. Virgo absque vlla peccati obli-
 quitate virga recta nata est. Philosophi
 dicunt, rectum illud esse, cuius medium
 non dissentit ab extremis: Duo extrema
 vitæ B. Virginis fuisse natiuitatem, &
 mortem, nemo ambigit; cum ergo vita
 eius sancta, & recta semper fuerit, conse-
 quens est, extrema illa, natiuitatem, &
 mortem, sancta, & recta fuisse, & quidem
 si Deus fecit hominem rectum (vt ait Ec-
 clef. 7. *nemo dubitare debet, matrem
 creasse rectam, non enim pater erat, in
 hoc seruum præferti Matri, & sicut virga
 absque susceptione seminis, cœlesti influ-
 entia adiuta, innata sua virtute concur-
 rente, florem germinat, & fructum pro-
 ducit, sic mistica hæc sacra virgo absque
 humano semine, Spiritu S. illam obubrã-
 te, ac fecunda eiusdem Virginis genera-
 tiua potentia concurrente, Christum flo-
 rem & fructum omnium pulcherrimum
 peperit; & sicut virga vento flante cõtre-
 miscere solet, ita Virgo ad statum saluta-
 tionis*

Ysaia.
Ibid.

D. Bernard.
ser. de verb.
Apost. c. 12.

Apost. 1.

Eccles. Ca-
tholica.

tionis Angelicæ tota contremuit: Turba-
ta est in sermone eius; unde ad tremorē il-
lum expellendū, continuo Angelus dixit:
*Ne timeas Mariā, inuenisti enim gratiā apud
Deum:* & sicut tenera virga, valde flexibi-
lis est, sic, & B. Virgo facilius, quā oēs
sancti, ad preces nostras flectitur, ac iustis
fidelium petitionibus annuit; unde Bern.
ait: *Quid ad Mariam accedere trepidet huma-
na fragilitas? nihil austerum in ea, nihil terri-
bile, tota suavis est, omnibus offerens lac, &
lacrimam.* Deniq; persimiles adeo sunt: *Vir-
ga, & Virgo*, vt per solam vltimā literam
inter se differāt; virga enim finitur in, A,
quæ prima litera esse noscitur alphabeti
latini, Virgo verò finitur in, o, quæ est vlti-
ma litera Alphabeti Græci: Ioannes au-
tem in sua Apocalypsi, filium, ait, Mariæ
vocari vtramq; hanc literam, a, & o; *Ego
sum Alpha, & Omega, principium, & finis;*
sicut ergo duæ istæ literæ, a, & o; finiunt,
ac perficiunt duplicem hanc vocem: *Virga,*
& *Virgo*; ita Christus Dominus ex Virgi-
ne carnem assumpsit, & fecit Mariam vir-
gam, florem, & fructum germinantem,
& constituit illam præclarissimam om-
nium Virginē, virginitatis eius integritatem
non solum non violans, sed augens,
& exornans, Ecclesia Catholica canentes;
Christum Dominum ortu suo virginitatem
Matris nō minuisse, sed sacrasse. Vnde,
sicut, si teneram virgam assumas, &
extremitatem extremitati coniungas, inde
litera, o, resultabit, ita, si ex hac my-
stica virga duas illas extremitates secun-
dum naturam valde inter se dissidentes,
Virginitatem, scilicet, & fecunditatem
coniungas, inde *Virgo* prodibit per literam
o, quæ vndique clausa est, satis aptè sig-
nificata, cum, secundum Catholicam fi-
dem virgo in conceptu, & virgo post par-
tum semper remanserit. Ad extremum,
sicut pastor virga vti solet, vt in itinere
regat, & dirigat gregem, ne in vetita in-
grediat; ita Christus Dominus, supre-
mus omnium Pastor, Ecclesiæ Catholicæ
gregem, media hac mystica virga, scilicet
à Virgine, gubernat, ac dirigit. vnde ei

aptè congruunt illa verba Davidis: *Virga* Psalms. 44.
dirigenti, virga regni tui, cum errantes
oues dirigat, vt ad ouile, & pastorem suū
reuertantur. Virga etiam vt solent via-
tores, cuius vsum non interdixit Christus
Dominus Apostolis, Marco dicente: *Præcepit eis, ne quid tollerent in via, nisi vir-
gam tantum.* Defecit quidem virga via-
toribus, ad hæc præsertim duo, & ad le-
uamem laboris, & ad percutiendos canes,
si quos ad mordendum viatorem inua-
dere contingat; non secus nos viatores,
atq; peregrini, vt vocat nos Apostolus, 1. Petr. 2.
hæc mystica virga valde indigemus, quā
si corde per deuotionem, ore per inuoca-
tionem, manu per imitationem gestaue-
rimus, interius mirificè recreati, à Dæmo-
num incurssibus, qui velut immanissimi
canes nos dilacerare eontendant, libera-
bitur, atq; protegemur. vnde D. Bernardus
tam pie, quā eleganter ad id nos ex-
hortans, ait: *Si criminum immunitate turba-
tus, conscientia sedate confusus, iudicij hor-
rore perterritus, hæretico incipias absorberi
tristitia, & desperationis abysso, cogita Ma-
riam inuoca, non recedat ab ore, non recedat
à corde, vt impetres eius orationis sus-
fragiū, non deserat conuersationis exemplum.*
Porro, iam reliquum est, vt cætera, quæ
in verbis illis latent arcana, referamus. *Isaia 11.*
*flos, ait Isaia, de radice eius ascendet; equidē
hunc florem esse Christum, qui de seipso
dixit: ego sum flos campi, præterquam com-
munis est Patrum intelligentia, clarè li-
quet ex Paraphrasæ Chaldeo, qui eum
locum vertit in hunc modum; egredietur
Rex de filijs Iesse, & Christus de filijs filiorum
eius vngetur.* Vnde Diuus Hieronymus
ex hoc loco explicat verba illa Matthæi:
*vt adimpleretur, quod dictum est per Prophe-
tas: Quoniam Nazareus vocabitur,* quæ
verba nullibi reperuntur; ipse autem di-
cit, hæc esse, quia legit, *& Nazareus de
radice eius consurget; Nazareus enim idem
est, quod, floridus. alij ex Hebræo ver-
tunt: ex radice eius consurget separatus, aut
cussos; quæ rectè Christo congruunt, cum
ipse*

ipse sit separatus, & segregatus à peccatoribus, vt loquitur D. Paulus: insuper, & vigilantissimus Custos omnium, vt vocat illum Iob. Scio Burgensem velle, Christum Nazareum vocari ab illo Psal. 131. *Super ipsum autem effloreat sanctificatio mea*, quod idem est, vt explicat ipse, ac si diceret: *Super ipsum effloreat Nazareitas sua*, seu, *consecratio sua*: hic ergo flos, Christus Dominus floruit quidem in natiuitate, languit & emarcuit in flagellatione, aruit in morte, & resloruit in Resurrectione, vt in persona eius dixit Dauid: *Resloruit caro mea*. Si flores ad mala viles sunt, vt ad flagrantiam, & suauitatem, ad pastum, & ad medicinam propter liquores varios, qui ex illis exprimentur, ac tandem ad contexamdam coronam; hæc omnia Christo excellentiori modo conuenire nemo distabitur, qui considerauerit odorem sanctitatis eius per totum mundum diffusum; vnde illum præodorans Iacob dixit: *Ecce odor filij mei, sicut odor agri pleni*; agrum plenum, vocat beatam Virginem gratia plenam, ex qua flagrans hic flos prodiit, cuius odorem participans Apostolus dicebat: *Christi bonus odor sumus*; ex hoc flore expressus fuit salutaris ille purpurei sanguinis liquor, in medicinam spirituum vulnerum animarum. ad pastum etiam hunc florem prodesse nemo negabit, qui Christum audierit dicentem: *Ego panis viuus, qui de celo descendi*; ex hoc tandem flore contexamdam esse coronam ad redimenda sanctorum capita, disertis verbis edixit Isaias Propheta: *In die illa erit Dominus exercituum corona glorie, & festum exultationis, residuo populi sui*. Hugo de sancto Victore miscellanca 2. septem floris proprietates describit; ait enim esse subtilem, tenerum, mollem, leuem, odoriferum, pulchrum, & vtilem. Ecce Christum subtilem, per corporis extenuationem, tenerum per amorem, mollem per mansuetudinem, leuem per paupertatem, odoriferum per vitæ sanctimoniam,

pulchrum, per vultus venustatem curæ singulari modestia coniunctam, vtilem, per doctrinam, carnem, & sanguinem, quibus animam fidelium variis modis cibabat, & potat.

Ad extremum, illud silentio minimè prætermittam, quid sibi velit Isaias propheta, dum postquam dixerat: *Egredietur virga de radice Iesse*, continuo subnectit: *& flos de radice eius ascendet*: cum alioquin sufficere videbatur dicere: *& flos de virga eius ascendet*: ut consultò Prophetam verba illa: *de radice eius*: addidisse existimo, vt Christum Dominum, & Mariam ex eadem Dauidica radice oriundos fore, atque adeo corpus Christi, quod intra Virginis uterum erat efformandum, non fictum, aut phantasticum, instar corporum, quæ Angeli solent assumere, futurum esse, sed verum & humanum, quale habuit ipsa radix Dauidica, apertè demonstraret. Accedit, quod & idipsum confirmat, si vim faciamus in verbo illo, *flos*, nam sicut flos producit ex subtiliori substantia, & puriori succo ipsius plantæ; sic Christus Dominus instar floris secundum carnem, formatus fuit, ex subtiliori substantia, & puriori sanguine immaculatæ Virginis, vnde D. Bernardus libr. 8. de consideratione dixit: ex verbis istis Isaiæ: *& flos de radice eius ascendet*, conuincit falsitatem erroris quorundam hæreticorum dicentium; corpus Christi fuisse desumptum ex materia celesti. Cui sit honor, & gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Isaiæ 10.

D. Bernard.
lib. 5. de cō-
sideratione.

HOMILIA V.

Beatam Virginem natam fuisse pulcherrimam omnium feminarum, eiusque pulchritudinem libidinem eam intuetium extinxisse, Sanctorum Patrum monumentis, ac varijs rationibus demonstramus; pariterque de fulgore vultus illius, capillorum colore, & corporis suauolentia differimus.



IDEBITUR fortasse alicui superuacaneum esse, commendatione B. Virginis a pulchritudine corporis petere, cum hanc diuina eloquia detestentur. Sancti Patres fugiendam admoneant, ac Philosophi antiqui non pauci contra illam preclara multa scripserint. Certe, si diuina eloquia consulimus, Ecclesiasticus dicit: *Vestigium cordis boni, & faciem bonam difficile, & cum labore inuenies; & alibi: Ne circumspicias speciem alienam: propter speciem mulieris multi perierunt.* & ibidem: *Virginem ne circumspicias, ne forte scandalizeris in decore illius.* Et prouerb. vltimo: *Fallax gratia, & vana est pulchritudo, vel, ut Hebraeus codex habet: Mendacium est gratia, & vanitas est pulchritudo.* Isaias etiam dicit: *Exortum est fenum, & cecidit flos, & decor vultus eius deperijt.* & Iob: *Deuoret pulchritudinem cutis eius, & consumat brachia illius primogenita mors; imo Deus execrari videtur pulchritudinem corporis, cum Thienorum 2. dicatur: Occidit omne, quod pulchrum erat visu in tabernaculo filia Sion.* His consonant, quae Patres dicunt: D. Chrysostomus ait: *Externa corporis pulchritudo plena est multa superbia, & arrogantia.* D. Augustinus libro 15. de Ciuitate Dei, vocat pulchritudinem, bonum mi-

Eccles. 13.

Eccles. 9.

Ibid.

Prouerb. 31.

Isai. 40.

Iob 15.

Thren. 2.

D. Chryl. ho. 20. ad Ephe.

D. Aug.

nimum: exponens enim verba illa: *Videntes filij Dei filias hominum, quod essent pulchre, au: deserto magno bono lapsus factus est ad bonum minimum:* D. Hieronymus mulierem pulchram vocat *malorum omnium caput:* D. Chrysologus, *sepulchri titulum;* nam sicut titulus lapidi insculptus solet indicare sub illo adesse sepulchrum, ita muliebris pulchritudo quasi quidam titulus est, qui instar Epitaphii indicat illam sepulchrum esse multorum, qui solo eius aspectu interierunt. Tertullianus tandem pulchram mulierem vocat, *Diaboli ianuam;* Mira etiam veteres illi gentiles in pulchritudinis vituperium scripsere; Iuuenalis dixit:

Rara est concordia forma, atque pudicitia.

& Ouidius:

Fastus inest pulchris; sequitur superbia forma, cupit formosa videri:

Et si que est illic formosa, inuidet illi: simile est illud libri 1. de arte amandi:

Delectant etiam castas praecoxia forma.

ex quo factum est, ut Pallas, & Iuno, vt referet Virgilius, agere tulerint iudicium Paridis, iudicantis Deam Venerem pulchritudine Iunonem, & Palladem praecellere.

Manet alia mente repositum

Iudicium Paridis.

Et Paulus Manutius in suis Adagijs refert, celebre fuisse apud antiquos prouerbium illud: *Ignis, Mare, Mulier, tria mala; ignis comburit, mare submergit, & suffocat, at pulchra mulier manus malum est: nam si ignem, & mare non contingas, non te laedunt, at femina pulchra solo aspectu, velut basiliscus, inficit, atque contaminat.* De fragilitate etiam, atque instabilitate muliebris pulchritudinis, non pauca tam iidem, quam alij Philosophi verissimè edixere Cic. ait: *forma dignitas, aut morbo deflorescit, aut vetustate exstinguatur.* Ouidius,

Formam depopulabitur atque,

Et placidus regis vultus aratus erit.

& alibi:

Perisus

Gen. 6.

D. Hier. sup. Eccles. 7. S. Per. Chry. solus ser. 77

Tertull. 1. 1. b. abin. ma. lie.

Iuuen. lib. 1.

Ouid. in 1. b. Fastu.

Ouid. lib. 1. b. arte amil.

Virg.

Paul. Man. in 1. Adag.

Cic.

Lib. de m. dicantur. faciti.